In de kijker

Cultuur op de muur

door Davidsfonds Schoten en Heemkundige Kring Scot

Jaarlijks vindt op de derde dinsdag van maart de Nacht van de Geschiedenis plaats over heel Vlaanderen. Davidsfonds stelt telkens een thema voorop waar de lokale afdelingen mee aan de slag gaan. Dit jaar luidde dat thema 'Smaak'.

Het kersverse bestuur van Davidsfonds Schoten koppelde dit thema aan muurschilderkunst. In het centrum van Schoten zijn er immers enkele bekende muurschilderingen: de zijmuur van 'Old Bacchus' tegenover de hoofdkerk en vlakbij Heemkundige Kring Scot en de nog vrij recente graffitischildering aan de Paalstraat, de winkelstraat van Schoten. Twee muren waar dagelijks heel wat volk voorbij loopt. Davidsfonds Schoten vond de Nacht van de Geschiedenis een ideaal moment om wat langer bij deze muren te verwijlen.

Heemkundige Kring Scot was de ideale partner hiervoor. De voorzitter, Bob Chabot, steunde het idee meteen, en verwees door naar dhr. Hubrechts, eigenaar van 'Old Bachus' en medewerker van de kring. Niemand kende immers beter dan hij de geschiedenis van de muurtekening, van het pand en van de onmiddellijke omgeving. Zijn onderzoek voerde terug tot de 18e eeuw. Voor de graffitimuur was een stadsgids van Antwerpen bereid om in samenwerking met de jeugddienst van Schoten uitleg te geven over die muur en de vier kunstenaars. Blijkbaar konden de deelnemers dankzij haar gedreven en goed gedocumenteerd verhaal de graffiti beter smaken.

De avondwandeling die langs de twee muren voerde, vertrok vanuit het lokaal van Heemkundige Kring Scot. Davidsfonds werd er gastvrij ontvangen en kon vrij gebruik maken van alle logistiek die er aanwezig is. In het lokaal kregen de deelnemers een voorsmaakje op de wandeling in de powerpointpresentatie op het grote projectiedoek. Ook voor de afsluiter na de wandeling was het lokaal van de Heemkundige Kring de ideale gelegenheid om een drankje en hapje aan te bieden aan alle deelnemers

en medewerkers. De jenever, die dhr. Hubrechts vanwege Old Bacchus schonk, viel op deze frisse avond bijzonder in de smaak.
Voor de deelnemers werd het een boeiende avond en een aangename kennismaking met de Heemkundige Kring. Maar bovenal was de gastvrijheid en de wederzijdse hartelijkheid hartverwarmend op die dag, waarop terreuraanslagen de geschiedenis van ons land tekende. Een bescheiden lokale tegenstem tegen dit brute geweld!

Hilde Rombouts
Davidsfonds Schoten

Wetters Lekkers.

Smaken in Wetteren van vroeger tot nu.

In Wetteren wordt de Nacht van de Geschiedenis al veertien jaar lang samen georganiseerd door twee lokale Davidsfondsafdelingen (Centrum en Overbeke-Kwatrecht) en de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring 'Jan Broeckaert'.
De editie van 2016 resulteerde in een avond met een lezing met heel wat beeldmateriaal en toneelstukjes. Nadien was er een heuse proeverij, waarbij Wetterse specialiteiten werden aangeboden. Tot slot werd nog aan elk gezin een boek aangeboden

over leven en werk van de negentiende-eeuwse chefkok en publicist Philippe Cauderlier.
De nauwe samenwerking tussen de verenigingen kent echter al een veel langere geschiedenis. In 1939 ontstond de heemkring als 'studiekring' immers in de schoot van Davidsfonds Wetteren. Na de oorlogsjaren ging de kring 'op eigen vleugels vliegen' (zoals vermeld in het verslag) en in 1954 werd de kring een zelfstandige vzw, los van het Davidsfonds.

Lokale interpretatie

Van bij de eerst Nacht van de Geschiedenis in 2003 werd de heemkring geconsulteerd voor de organisatie. Dat is wel logisch, want het eerste onderwerp was al een lokaal thema, namelijk de rol van de Wetteraar Arsène Goedertier bij de diefstal van de twee panelen van het Lam Gods in 1934. Die constructieve samenwerking heeft zich sindsdien elk jaar even intensief verder gezet.
Van in de beginjaren werkt het Davidsfonds Vlaanderen steeds met een nationaal thema (zonder een specifieke benadering te definiëren). Zo kunnen de afdelingen vanuit verschillende invalshoeken werken, maar kunnen ze het evenement toch ook als een organisatie met een integraal issue presenteren naar de pers en de leden toe.
En hier komt nu het specifieke perspectief in Wetteren als belangrijke bron van samenwerking naar voren: Davidsfonds Wetteren heeft 14 jaar lang elk nationaal thema lokaal geïnterpreteerd, bewerkt en naar voor gebracht.

Uitwerking thema

Zodra het thema bekend is (rond juli in het voorafgaande jaar), volgen we steeds dezelfde procedure. Een vijftal bestuursleden van het Davidsfonds en de conservator en de bibliothecaris van de heemkring plannen een eerste vergadering om te brainstormen. Eventueel volgen er nog enkele andere gelijkaardige vergaderingen met 'experten' die niet tot het bestuur van beide verenigingen behoren.

De ideeën die aanvaard worden, worden verder uitgewerkt. De conservator gaat op zoek naar relevant beeldmateriaal (al dan niet digitaal), dito documenten en voorwerpen uit onze expositie of depot van ons museum. De bibliothecaris gaat in onze museumbibliotheek dan weer op zoek naar literatuur (al dan niet digitaal) of andere bronnen die handelen over het thema.
Vanaf dan vindt er ongeveer elke maand een werkvergadering plaats. Dat gebeurt steevast in ons museum, want daar hebben we de bibliotheek, de voorwerpen en de documenten en wi-fi. Vervolgens worden de 'stukken aan elkaar gelijmd' door bovengenoemde personen.
Onze bibliothecaris en conservator geven op elke bestuursvergadering van de beheerraad van onze heemkring feedback. Dat leidt in veel gevallen tot extra informatie en documentatie.

Smaak!

Kijken we nu eens naar 2016 met als thema 'smaak'. De heemkring lijstte alle vroegere handelaars, ambachten en industriën uit de voedingsnijverheid op, met een maximum aan beeldmateriaal en voorwerpen uit ons museum daaraan gekoppeld. Alle artikels over Wetterse specialiteiten die ooit ergens gepubliceerd waren, werden door onze bibliothecaris verzameld. Documenten uit het archief over eten en drinken werden opgezocht en getranscribeerd. Alle verzamelde objecten of documenten werden onmiddellijk gedigitaliseerd, zonder te weten of ze al dan niet aanvaard zouden worden voor de uiteindelijke presentatie.

We doen ook jaarlijks een aankondiging en een oproep in onze nieuwsbrief. Dat levert – afhankelijk van het thema – ook jaarlijks extra documentatie op. In 2016 werd op die manier veel materiaal verzameld over een haringrokerij waarvan we zo goed als geen foto's of archief in ons bezit hadden.
Nu keren we even terug naar de algemene werking. In een volgende fase (vanaf januari) wordt er in de werkgroep gefilterd en het teveel aan materiaal wordt 'afgevoerd'. In diezelfde periode is tijdens de vergaderingen de scriptverantwoordelijke (iemand van het bestuur van het Davidsfonds) altijd aanwezig, die aanduidt waar er nog informatie ontbreekt of waar de werkgroep te veel aandacht aan besteed heeft.

Bijna compleet

Vanaf dan vermindert de inbreng van de heemkring en werken we ad hoc : op zoek gaan naar een foto van betere kwaliteit, checken van een datum of schrijfwijze en dergelijke. Het 'verhaal' is dan compleet en wordt door het Davidsfonds uitgeschreven. Dan wachten er ons nog drie taken. Het uiteindelijke script wordt herlezen en waar nodig verbeterd en aangevuld (vooral het historisch aspect) en de publiciteit wordt verzorgd (we verspreiden affiches, kondigen de avond aan in onze Nieuwsbrief en op onze website, verspreiden mails). En wat belangrijk is: we verzamelen alle gedigitaliseerde informatie in een virtuele map voor ons eigen archief.
Tenslotte worden een aantal eyecatchers verzameld voor de eigenlijke avond: affiches, voorwerpen en documenten, die in het foyer van het cultureel centrum uitgestald worden in kaders en vitrinekasten,

om aan de bezoekers te tonen in afwachting van het exposé of tijdens de receptie achteraf.
Op die receptie (waar een felicitatie en een dankwoord ons uiteraard altijd plezier doen) is een van de laatste gespreksondewerpen bijna altijd 'en volgend jaar ?', want meestal is het thema voor dat volgende jaar al officiëel geweten. Het is al gebeurd dat we diezelfde nacht elkaar al wat losse ideeën mailen: vandaar waarschijnlijk de naam 'NACHT' van de Geschiedenis.

Erik Van der Haegen
Voorzitter Koninklijke Heem-en Geschiedkundige Kring 'Jan Broeckaert' vzw
Wetteren

Melk is goed voor elk!

De Nacht van de Geschiedenis in Zemst

Eind december opende in Zemst het nieuwe gemeenschapscentrum De Melkerij in de voormalige melkerij van de familie Jaspers. Het thema 'Smaak' kreeg hierdoor een plaatselijke invulling rond melk.

Davidsfonds Elewijt en heemkundige De Semse werken al drie jaar samen activiteiten uit voor de Nacht van de Geschiedenis. De voorbereidingen gebeurden door een drietal afgevaardigden in de staminee van de kring. Elke vereniging regelde een gedeelte van de avond: Davidsfonds regelde de contacten met het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en de heemkring verzorgde zelf een voordracht. Ook de andere praktische taken, zoals de bar en de publiciteit, werden verdeeld over beide verenigingen.

De meer dan zeventig deelnemers werden verwelkomd met proevertjes van vier melksoorten waarna de voorzitters gezamenlijk een inleiding brachten.

Vervolgens was het de beurt aan Bert Woestenborghs van het Centrum voor Agrarische Geschiedenis. In een voordracht schetste hij de evolutie van de melkproductie, -verwerking en –consumptie van 1850 tot nu. In vogelvlucht ging het van melk als bijproduct op de kleinschalige gemengde boerderij over de opkomst van de afzonderlijke melkerijen tot de huidige grote gespecialiseerde melkboerderijen en verwerkingsfabrieken.

Roger Debroeck van de Semse lichtte nadien de

geschiedenis van de melkerij verder toe. Zij was operationeel tussen 1941 en 1983. Na de sluiting van het bedrijf kende het nog een leven als fitnesscentrum en werd het ook enkele jaren gebruikt als snooker. Enkele jaren geleden kocht het gemeentebestuur het gebouw en volgde een restauratie met als bedoeling er een gemeenschapscentrum in te vestigen. Aan de hand van een fototentoonstelling gaf de heemkundige kring ook een overzicht van de verschillende fases in het bestaan van de melkerij.

Louis van Releghem
Voorzitter Heemkring
'De Semse' Zemst